

บทที่ ๖

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษากฎมีปัญญการใช้กลบท การใช้คำภาษาไทยถิ่นใต้ การใช้สำนวนไทยที่ปรากฏในบทหนังสือของหนังสือ อรมุต ครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษากฎมีปัญญการใช้กลบทที่ปรากฏในบทหนังสือของหนังสือ อรมุต ๒) เพื่อศึกษากฎมีปัญญการใช้คำภาษาไทยถิ่นใต้ที่ปรากฏในบทหนังสือของหนังสือ อรมุต ๓) เพื่อศึกษากฎมีปัญญการใช้สำนวนไทยที่ปรากฏในบทหนังสือของหนังสือ อรมุต โดยศึกษาจากบทหนังสือของหนังสือ อรมุต จำนวน ๘๒ เรื่อง ผลการศึกษาในแต่ละประเด็นสรุปได้ดังนี้

๑. กฎมีปัญญการใช้กลบทที่ปรากฏในบทหนังสือของหนังสือ อรมุต ในบทหนังสือของหนังสือ อรมุต มีการใช้กลบทที่หลากหลายและเหมาะสมกับเนื้อหา ๑๖ ชนิดดังนี้ ๑) กลบทกบเต็นต์ค้อยหอย ๒) กลบทนาคบริพันธ์ ๓) กลบทมธุรสวาที ๔) กลบทนารายณ์ทรงเครื่อง ๕) กลบทว้าวพันหลัก ๖) กลบทสะบัดสะบั้ง ๗) กลบทอักษรบริพันธ์ ๘) กลบทนาคบริพันธ์แปลง ๙) กลบทว้าวพันหลักแปลง ๑๐) กลบทสุรางค์ระบำแปลง ๑๑) กลบทอักษรบริพันธ์แปลง ๑๒) กลอนสี่ ๑๓) กลอนสามห้า ๑๔) กลอนทอย ๑๕) กลอนผสม ๑๖) กลอนสามห้าแปลง

๒. กฎมีปัญญการใช้คำภาษาไทยถิ่นใต้ที่ปรากฏในบทหนังสือของหนังสือ อรมุต

ในบทหนังสือของหนังสือ อรมุต มีการใช้คำภาษาไทยถิ่นใต้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับบริบทไม่น้อยกว่า ๓๘๒ คำ ดังนี้

๑) แพ้รู้ ๒) หยัด ๓) กุบ ๔) เห็ง ๕) เทียบ ๖) โมง ๗) ตาจ้อง ๘) ขาวหว่อง ๙) พวมพร้าว ๑๐) เบ็ดหัว ๑๑) ครัน ๑๒) โคลงเคลง ๑๓) โหลงเหลง

๑๔) ลีอกเหล็ก ๑๕) ไม้รู้ฟิง ๑๖) เสกสา ๑๗) อ้อร้อ ๑๘) อยู่ดี ๑๙) หนกไหนด
 ๒๐) กุบ ๒๑) เชน ๒๒) รับ ๒๓) จวน ๒๔) เปลว ๒๕) แจ็ค ๒๖) ท้ายแคว็ค
 ๒๗) ทุม ๒๘) ครีอมแดง ๒๙) ล้อคอ ๓๐) ยกพาย ๓๑) แหก ๓๒) แลกแจ๊คแจ๊ค
 ๓๓) สากถั่ว ๓๔) หนวยแปล ๓๕) แข็งหวิงหวิง ๓๖) แสบท้อง ๓๗) แค้สวน
 ๓๘) ใ้เฒ่านี้ ๓๙) หีค ๔๐) ทำฤทธิ์ ๔๑) ซ้อขร ๔๒) ตั้งเรื่อง ๔๓) คนเฒ่า ๔๔)
 หัวเดือนแหม ๔๕) ยิก ๔๖) เอาหลังลง ๔๗) หันหวย ๔๘) หัวสีพูด ๔๙) ไซ ๕๐)
 วาน ๕๑) เทส ๕๒) นากคหัว ๕๓) จี้อ ๕๔) ล้อสี ๕๕) ทยบองหยอง ๕๖)
 หัวบับ ๕๗) ดับกูป ๕๘) ย่าหนัก ๕๙) นายมนตรี ๖๐) คนชาย ๖๑) หนักเหนียน
 ๖๒) เนียน ๖๓) นาย ๖๔) ค้อโพรง ๖๕) โดกเหม็ดขุน ๖๖) สีนคอ ๖๗) ตะวัน
 เอียงฟ้า ๖๘) พ้อหลวง ๖๙) หวาย ๗๐) ราชุน ๗๑) น้ำเคย ๗๒) หมี่หุน ๗๓) กง
 ๗๔) เกยพุน ๗๕) คอนห่อพาย ๗๖) กวน ๗๗) คีคตั้ง ๗๘) เฒ่าถ่า ๗๙) ซ้องใจ
 ๘๐) ถึงอีไปอีทำ ๘๑) แค้ถ่า ๘๒) พันนี้ ๘๓) หวางเฟิน ๘๔) หลอน ๘๕) เรียด
 ๘๖) ปลองมนตรี ๘๗) พ้อใ้หมา ๘๘) หลุหละ ๘๙) คำพรุก ๙๐) รามมาย ๙๑)
 หยมหยาม ๙๒) ลาค้า ๙๓) คักคู่เคียม ๙๔) แยงตุ้ตี ๙๕) ขาวเหว้ง ๙๖) แข็งหว้อง
 ๙๗) หล็อง ๙๘) คราว ๆ ๙๙) ม้นเทศ ๑๐๐) เกิดโหมโพจร ๑๐๑) ลูกเชื้อซ้อย ๑๐๒)
 นานนิน ๑๐๓) ลาวน ๑๐๔) น้ำบูคู ๑๐๕) พุงปลาตั้ง ๑๐๖) คลค ๑๐๗) โดกจัว
 ๑๐๘) เฒ่าเท่าค้อมือ ๑๐๙) ถัว ๑๑๐) บอง ๑๑๑) หมังเหม ๑๑๒) ปอเนาะ ๑๑๓)
 กรือหู ๑๑๔) อยู่ไม่สวย ๑๑๕) ว่อง ๑๑๖) มิก ๑๑๗) เคือก ๑๑๘) หนอย ๆ
 ๑๑๙) ชายคม ๑๒๐) กางกลาง ๑๒๑) เล็งเคิ่ง ๑๒๒) หน้าแหียง ๑๒๓) ขนหัว
 พอง ๑๒๔) หลัวหล้า ๆ ๑๒๕) เอค ๑๒๖) มด้าเมถ้อย ๑๒๗) มวนเมียน ๑๒๘)
 แข็งแพ็ก ๑๒๙) ใ้ไน้ไน้ ๑๓๐) แฉ็ง ๑๓๑) หนวยตา ๑๓๒) ครึ่งงาย ๑๓๓) หลวน
 ๑๓๔) อี้เฒ่านี้ ๑๓๕) ตก ๑๓๖) ฎุก ๑๓๗) หยบ ๑๓๘) พลุพลึง ๑๓๙) เดือนแจ็ง
 ๑๔๐) แผผาว ๑๔๑) แค้ค ๑๔๒) แหม่มค ๑๔๓) มคหนอย ๑๔๔) หลักหู ๑๔๕)
 ทวยทุ่ ๑๔๖) คั้น ๑๔๗) กุ้งส้ม ๑๔๘) ทวยอุค ๑๔๙) ลึงตั้ง ๑๕๐) ซามเหล็กขาว
 ๑๕๑) ม่วงลั้งแข ๑๕๒) คายของ ๑๕๓) ยักคอ ๑๕๔) เทียงยับ ๆ ๑๕๕) รกอก
 ๑๕๖) รั้น ๑๕๗) แก่ ๑๕๘) ทรอย ๑๕๙) หวังหวาย ๑๖๐) ยอง ๑๖๑) แผคเฟิน
 ๑๖๒) มรน ๑๖๓) โพระ ๑๖๔) โหตะ ๑๖๕) ริงพตาม ๑๖๖) พวก ๑๖๗) แม่ไฟ

๑๖๘) เฝียง ๑๖๙) ปล่อยเที่ยง ๑๗๐) หัวเหิม ๑๗๑) เพยอ ๑๗๒) แถก ๑๗๓) หัว
 ไอ้ขติก ๑๗๔) หลบ ๑๗๕) พ่อเฒ่า ๑๗๖) คอแลน ๑๗๗) คำหุ้มรา ๑๗๘) นกเขา
 แขก ๑๗๙) ไม้แลนบาน ๑๘๐) เขาคัน ๑๘๑) ตันนี่อจ ๆ ๑๘๒) ทก ๑๘๓) เร็ยม
 ๑๘๔) ขาวหุ้ย ๑๘๕) เบิกหวาง ๑๘๖) เตี่ยคพุง ๑๘๗) หลก ๑๘๘) เมลือยมล้า
 ๑๘๙) เกลี่ยงกรก ๑๙๐) กู้ปี่ ๑๙๑) ขนพอง ๑๙๒) ฆันชี ๑๙๓) แม่เฒ่า ๑๙๔) นัง
 ทำเพิง ๑๙๕) เจ็งคอก ๑๙๖) ผิดฟ้า ๑๙๗) ไซแลน ๑๙๘) บักดี ๑๙๙) อยู่พอไค้
 ๒๐๐) แขนนึ่ง ๒๐๑) ดิงแหม ๒๐๒) สาด ๒๐๓) กั่วยพังลา ๒๐๔) แกวก
 ๒๐๕) พุง ๒๐๖) กัก ๒๐๗) หัวมัน ๒๐๘) ปี่ญญา ๒๐๙) ยอน ๒๑๐) รุห้วง
 ๒๑๑) มื่อง ๒๑๒) ตาหลวง ๒๑๓) ปั้นเตียว ๒๑๔) แคว็ก ๒๑๕) หยาย ๒๑๖)
 ลำเหมือง ๒๑๗) ปลาหลาม ๒๑๘) เมลือง ๒๑๙) ถิม ๒๒๐) ลูกกลอน ๒๒๑)
 หยายก ๒๒๒) ปอ ๒๒๓) นำรบ ๒๒๔) อินทรกาหนี ๒๒๕) ดีหว่า ๒๒๖) หีบ
 ๒๒๗) เหล็กไฟ ๒๒๘) เหนียวกวน ๒๒๙) ไช ๒๓๐) โมง ๒๓๑) แม่ ๒๓๒) วิ
 ๒๓๓) จอก ๒๓๔) ตีสองครั้ง ๒๓๕) ห้วน ๒๓๖) ปลิ้น ๒๓๗) กางหยาง ๒๓๘)
 หวย ๒๓๙) โหก ๒๔๐) พค ๒๔๑) ขวก ๒๔๒) หวาก ๒๔๓) ราก ๒๔๔) แขน
 ๒๔๕) โคม ๒๔๖) พัดคพลวม ๒๔๗) กายหลาย ๒๔๘) แคละ ๒๔๙) วิเวง
 ๒๕๐) เพลียง ๒๕๑) แก่น ๒๕๒) หัวเหวิด ๒๕๓) ปด ๒๕๔) ไถ ๒๕๕)
 โอกอาก ๒๕๖) วัง ๒๕๗) ถิว ๒๕๘) แม่ขัน ๒๕๙) ยามา ๒๖๐) กัดักจิดไฟ
 ๒๖๑) คิกไร ๆ ๒๖๒) ผิดถิม ๒๖๓) ตีสาม ๒๖๔) จ็อกเง็ก ๒๖๕) หัวนอน
 ๒๖๖) คอวัด ๒๖๗) ราร่า ๒๖๘) ยางวง ๒๖๙) หลาวหลาว ๒๗๐) เกลี่ยว ๒๗๑)
 ผรีอ ๒๗๒) เหลี่ยม ๒๗๓) แท้ง ๒๗๔) ครอบว่า ๒๗๕) อยู่งาม ๒๗๖) หูลักไถ้
 ๒๗๗) เขียนราก ๒๗๘) เพ็คจ้อน ๒๗๙) จ้าน ๒๘๐) พอม ๒๘๑) ชักจ้องหนือง
 ๒๘๒) ทำป้องพุง ๒๘๓) ลูกเคย ๒๘๔) ขาวเฟิน ๒๘๕) หยืองแห้ง ๒๘๖) นึก
 โหยงเหยง ๒๘๗) หัวโพก ๒๘๘) เมลือกว้อด ๆ ๒๘๙) เมล็ด ๒๙๐) คีปลี่จิ้นก
 ๒๙๑) พลก ๒๙๒) หนวยคัน ๒๙๓) คิก ๆ ๒๙๔) ตันดี ๒๙๕) เห็นคู ๒๙๖) พาด
 ๒๙๗) รานควาน ๒๙๘) ไม้ไร่การไทรหมัน ๒๙๙) ขยายพุม ๓๐๐) ทอดกลืน ๓๐๑)
 คีเคืออ ๓๐๒) แลน ๓๐๓) มรอก ๓๐๔) ทอก ๓๐๕) ถา ๓๐๖) เหน็บเพลา ๓๐๗)
 อ้าอูย ๓๐๘) แตรง ๓๐๙) หมุน ๓๑๐) เหลย ๓๑๑) ฮวน ๓๑๒) พู่พา ๓๑๓) ถิว

๓๑๔) ยน ๓๑๕) ไชยชัย ๓๑๖) เพศรา ๓๑๗) มิคเม็ค ๓๑๘) พรวน ๓๑๙) แคนเฟิน
 ๓๒๐) หมก๊ก ๓๒๑) ราก ๓๒๒) อาก ๓๒๓) ไม้หมก ๓๒๔) ไร ๓๒๕) คำปี่
 ๓๒๖) เหย ๓๒๗) หนังใจ ๓๒๘) หุคหิด ๓๒๙) หนา ๓๓๐) ลาย ๓๓๑) ข้อง
 ๓๓๒) คีปถี ๓๓๓) ยกขึ้น ๓๓๔) คุบกบ ๓๓๕) โนราห์ใหญ่ ๓๓๖) ทำสีโต ๓๓๗)
 ทำผันหน้า ๓๓๘) ฟังพริ้อโล้ ๓๓๙) ว่ากำพริค ๓๔๐) หักมุดโต ๓๔๑) ครุหมอ
 ๓๔๒) ทำบท ๓๔๓) หน้ำพราน ๓๔๔) หัวโหม้งเหรง ๓๔๕) แก้มเกลือ ๓๔๖)
 มูตังแฮยัว ๓๔๗) ท้อน ๓๔๘) นอกชาน ๓๔๙) เบื่อง ๓๕๐) พ้อท่าน ๓๕๑) แลยาม
 ๓๕๒) ไคโล้ ๓๕๓) โก่อ้ ๓๕๔) กำ ๓๕๕) คำบ้ายอ ๓๕๖) ตอ ๓๕๗) ส่งกลิ้งใจ ๆ
 ๓๕๘) หม้ง ๓๕๙) หนูก ๓๖๐) เกรียม ๓๖๑) คานนี้ ๓๖๒) ทรามแล ๓๖๓)
 หมาหรง ๓๖๔) พรามพราม ๓๖๕) หมิน ๓๖๖) รวน ๓๖๗) นกคูค ๓๖๘) ั้ง ๓๖๙)
 เมถัน ๓๗๐) เหลือกหลาก ๓๗๑) กล้วยพี ๓๗๒) ฝัด ๓๗๓) ลูกขี้เข้ม ๓๗๔) เจ็บ
 ฝีบ ๓๗๕) ทวค ๓๗๖) เป็ควา ๓๗๗) หนักอิด ๓๗๘) ฆบพิค ๓๗๙) พวคพอง
 ๓๘๐) ลงซึก ๆ ๓๘๑) ฟังไม้ตริก ๓๘๒) น้ำฝิ่งอุง

๓. ภูมิปัญญาการใช้สำนวนไทยที่ปรากฏในบทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต

ในบทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต มีการใช้สำนวนไทยที่หลากหลายและ
 เหมาะสมกับบริบทซึ่งส่งผลให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพไม่น้อยกว่า ๒๐๗ สำนวน
 ดังนี้

๑) กงเกวียนกำเกวียน ๒) กรวดน้ำคว่ำขัน ๓) กระจายหมายจันทร์ ๔)
 กลัวคนตาย ใช้คนเขื่อ เชื้อคนจร ๕) กันดีกว่าแก้ ๖) กลิ้งครกขึ้นภูเขา ๗) กาก็ยัง
 เป็นกา ๘) ก้างขวางคอ ๙) กิ่งกำได้ทอง ๑๐) กิ่งทองใบหยก ๑๑) กินข้าววัด นอน
 หลา ห่มผ้าผี ๑๒) กินปูนร้อนท้อง ๑๓) แก่มะพร้าว เฒ่ามะละกอ ๑๔) ไก่แก่แม่
 ปลาช่อน ๑๕) ไก่พระกาฬ ๑๖) ไก่รองบ่อน ๑๗) ไก่หลายขน ๑๘) ข่มเขาโคจีน
 ให้กินหญ้า ๑๙) ขาก่า ๒๐) ข้าสองเจ้าบ่าวสองนาย ๒๑) ชายผ้าเอาหน้าขึ้น ๒๒)
 ข้าวใหม่ปลามัน ๒๓) ขี้ช้างจับตักแตน ๒๔) ขึ้นคาน ๒๕) ขูดบ่อล่อปลา ๒๖)
 เขียนเสือให้วัวกลัว ๒๗) เขียวงา ๒๘) เขาเป็นไฟเราเป็นน้ำ ๒๙) เข้าเมืองตาหลัว

ต้องหลิวตาตาม ๓๐) ไข่เปิดไข่ห่านไม้ทานไข่แลน ๓๑) คคในข้องอในกระดุก ๓๒) คันขนหาคะเข็บ ๓๓) คบคนให้คูหน้า ไข่ผ้าให้คูเนื้อ ๓๔) คมในฝัก ๓๕) ความว้าวไม่ทันหาย ความควายเข้ามาแทรก ๓๖) ควายทอลูกไม้ถูกปลายเขา ๓๗) คับที่อยู่ได้ คับใจอยู่ยาก ๓๘) กว่าบาตร ๓๙) โคนแก่ชอบกินหญ้าอ่อน ๔๐) งมเข็มในมหาสมุทร ๔๑) งูเห่ากับขาวนา ๔๒) จระเข้ขวางคลอง ๔๓) จับนกก่อนโค่นต้นไม้ ๔๔) จับปลายังไม่ได้หัว ๔๕) จับปลาสองมือ ๔๖) จับเสือมือเปล่า ๔๗) จับให้มันคั้นให้ตาย ๔๘) เจ้าไม่มีศาล ๔๙) ใจดีเข้าสู่เสือ ๕๐) ชักน้ำเข้าเรือ ชักเสือเข้าบ้าน ๕๑) ชักแม่น้ำทั้งห้า ๕๒) ชั่วเจ็ดที ดีเจ็ดหน ๕๓) ชำเป็นการ นานเป็นคุณ ๕๔) ช้างตายทั้งตัวเอาใบบัวปัด ๕๕) ช้างตายเองา เจรจาเอาคำ ๕๖) ช้างสาร งูเห่า ช้างเก่า เมียรัก ๕๗) ช้างสารชนกันหญ้าแพรกต้องแหลกกลาญ ๕๘) ช้างสารเสียวามักกล้าชน ๕๙) ชายข้าวเปลือกหญิงข้าวสาร ๖๐) ชิงสุกก่อนห่าม ๖๑) ชิงหนาวก่อนฝน ๖๒) ชี้อ่างกระรอก บอกทางกา ๖๓) ซ่อนมือได้ผ้า ๖๔) เฒ่าหัวงู ๖๕) คับไฟต้นลมหรือคุดไฟต้นลมหรือคุดไฟหัวลม ๖๖) คำน้ำคำตอหรือตามได้คำตอ ๖๗) ใต้เรือถีบแพ ๖๘) ตกที่นั่งพระราม ตกเก้าอี้พระราม ๖๙) ตกบันไดพลอยโจนหรือตกกระไดพลอยโจน ๗๐) ต่อเรือเหลือกว่าคลองหรือต่อเรือใหญ่กว่าคลอง ๗๑) ตั่งบอนเดือน ๗๒) ตัดกล้วยตัดปลียังมีใบ ๗๓) ตัดช่องน้อยแต่พอตัว ๗๔) ตัวร้อนก่อนไข้ ๗๕) ตาถั่ว ๗๖) ตายคาบหน้า ๗๗) ตีปลาหน้าไซ ๗๘) ตีวัวกระทบคราด ๗๙) เต่าตาบอด ๘๐) ถ่านไฟเก่า ๘๑) ทองแผ่นเดียวกัน ๘๒) ทอดสะพาน ๘๓) ทะเลไม่วายคลื่น ไฟฟืนไม่วายควันหรือสาหร่ายน้ำไม่วายคลื่น ไฟฟืนไม่วายควัน ๘๔) ทั้งกินทั้งขอ คคห่อหลบเร็น ๘๕) ที่สูงนอนคว่ำ ที่ต่ำนอนหงาย ๘๖) ทุ่งมีตา ป่ามีหู ๘๗) ทำคุณบูชาโทษ โปรคสัตว์ได้บาป ๘๘) ทำเบื่องคั่วตัว ๘๙) นกขมิ้นเหลืองอ่อน ๙๐) นกสองหัว ๙๑) นกค้อ ๙๒) นอนคินกินเกลือ ๙๓) น้ำกลิ้งบนใบบอน ๙๔) น้ำขุ่นไว้ใน น้ำใสไว้ในนอก ๙๕) น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ ๙๖) น้ำตาลโกล้มคใครจะอดได้ ๙๗) น้ำแรกแทกเมือง หัวเมืองเพิ่งตั้ง ๙๘) น้ำลอคได้ทราย ๙๙) บัวไม่จ้ำ น้ำไม่ขุ่น ๑๐๐) ปลาสองน้ำ ๑๐๑) ปลุกใจเสือป่า ๑๐๒) ปลุกไม้ฟืนเรือ ๑๐๓) ปลุกเร็นคร่อมคอ ๑๐๔) ปลุกเร็นตามใจผู้อยู่ ผูกอยู่ตามใจผู้นอน ๑๐๕) ปลุกเร็นผิดคคจเร็นทะเลาย ๑๐๖) ปั่นน้ำเป็นตัว ๑๐๗) ปากคนยาวกว่าปากกา ๑๐๘) ปานบอน ๑๐๙) ปากปีจอ ๑๑๐) ปากว่ามือถึง

๑๑๑) ปากหอยปากปู ๑๑๒) ปีกทองหลังพระ ๑๑๓) เป็นหุ่นให้เชิด ๑๑๔) ผ้าชีริ้วห่อทอง ๑๑๕) ผู้ตีเคินตลก จี๋กรอกเคินถนน ๑๑๖) ผู้คิดว่าขี้ข้าพลอย ๑๑๗) แผ่นดินไรหญ้า ฟ้าไรดาว เมืองไรเจ้า ๑๑๘) ผนตกกี่แข่ง ผนแล้งกัค่า ๑๑๙) ผนทั้งให้เป็นเข็ม ๑๒๐) ผากข้าวสารไว้กับไก่ ผากหญิงสาวไว้กับชายหนุ่ม ผากไม้พินไว้กับไฟ ผากเนื้อไว้กับเสือ ผากปลาข้างไว้กับแมว ผากคอกบัวไว้กับหงส์ ผากเกลือไว้กับน้ำ ผากอ้อยไว้กับช้าง ๑๒๑) พบไม้งามเมื่อยามขวานบิน ๑๒๒) พลายมิงา ๑๒๓) พออ้าปากก็เห็นลิ้นไก่ ๑๒๔) พาตีหลายหน้า ๑๒๕) เพชรตัดเพชร ๑๒๖) เพื่อนกินหาง่าย เพื่อนตายหายาก ๑๒๗) แปะรับบาป ๑๒๘) แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร ๑๒๙) ฟินตาย ๑๓๐) ฟ้าร้องก็ต้องฟังหรือฟ้าคะนองก็ต้องฟัง ๑๓๑) มดแดงแฝงทวงมะม่วง ๑๓๒) มวยล้ม ๑๓๓) มายาสตรีมีมากกว่าร้อยเล่มเกวียน ๑๓๔) มีไฟยอมมีควัน ๑๓๕) มือใครยาวสาวได้สาวเอา ๑๓๖) มือถือสาปากถือศีล ๑๓๗) ไม้ตาย ๑๓๘) ไม้เบื่อไม้เมา ๑๓๙) ไม่มีสักสิ่งหลังไม้พังก ๑๔๐) ไม้ล้มข้ามได้ คนล้มอย่าข้าม ๑๔๑) ไม้หลักปักขี้ควาย ๑๔๒) ไม่เห็นโรงศพไม่หลังน้ำตา ๑๔๓) ไม่เอาถ่าน ๑๔๔) ย้อมแมว ๑๔๕) ยู่ให้รำดำให้ร่ว ๑๔๖) ร้อยชู้ฤจะสู้เนื้อเมียคน เมียร้อยคนฤจะสู้พระแม่ได้ ๑๔๗) รักดีห้ามจู้ รักชั่วห้ามเสา ๑๔๘) รู้หลบเป็นปีก รู้หลีกเป็นหาง ๑๔๙) รู้วันหรือรู้จักวัน ๑๕๐) เราว่าควายเขาวัว ๑๕๑) เรือขาดพาย ๑๕๒) เรือผ่าจอก ๑๕๓) เรือล่มในหนอง ทองไม่ไปไหน ๑๕๔) เรือใหญ่เข้าคลอง ๑๕๕) เรือใหญ่กว่าคลอง ๑๕๖) ล่มหัวจมหาง ๑๕๗) ล้วงคองูเท่า ๑๕๘) ลอยซ้อนตามเปียก ๑๕๙) ลาย ๑๖๐) ลิ่นแล่น ลิ่นสองแฉก ลิ่นเหี้ย ๑๖๑) ลูกไก่อยู่ในกำมือ ๑๖๒) เลี้ยงลูกเสือลูกจระเข้ ๑๖๓) แล่นเนื้อเถื่อนหนัง ๑๖๔) แล่นเนื้อเอาเกลือทา ๑๖๕) วัตรอยเท่า ๑๖๖) วัวเคยขา ม้าเคยขี ๑๖๗) วัวเคยใช้ ควายเคยไถ ๑๖๘) วัวหายล้อมคอก ๑๖๙) วึ่งน้ำไม่เกรงขน ๑๗๐) ตีกลีเหินือได้ ๑๗๑) เศรษฐีเพิ่งพูด คุณเพิ่งแมถน ๑๗๒) สั่งหมาพอพันชั่ง ๑๗๓) สาวไส้ให้กาบิน ๑๗๔) สี่เท้ายังรู้พลาด นักปราชญ์ยังรู้พลั้ง ๑๗๕) สำเนียงส่อภาษา กิริยาต่อสกุล ๑๗๖) เสียวทองเท่าหัวไม่ยอมเสียวหัวให้ใคร ๑๗๗) เสือคิดจั้น ๑๗๘) เสือพีเพราะป่าปก ป่ารกเพราะเสียวัง ดินเย็นเพราะหญ้าบัง หญ้ายังเพราะดินเย็น ๑๗๙) เสือสองตัวอยู่ถ้ำเดียวกันไม่ได้ ๑๘๐) หอนบ่อนไส้ ๑๘๑) หนั่งหน้าไฟ ๑๘๒) หนามขอกเอาหนามบัง ๑๘๓) หมคน้ำยา ๑๘๔) หมองูตาย

เพราะงู ๑๘๕) หมาจิ้งจอก ๑๘๖) หมาในรางหญ้า ๑๘๗) หมาเห่าใบตองแห้ง ๑๘๘) หมาเห่าเรือบิน ๑๘๙) หลังกู้ฟ้าหน้าสู้ดิน ๑๙๐) หวานเป็นลม ขมเป็นยา ๑๙๑) หวานอม ขมกลืน ๑๙๒) หวายผ่าสอง ๑๙๓) หัวโขนครอบ ๑๙๔) หัวล้านนอกครุ ๑๙๕) หาหาใส่หัว ๑๙๖) หายใจมุกเทศ หายใจมุกคนอื่น ๑๙๗) หายใจทั่วท้อง ๑๙๘) เห็นกงจักรเป็นดอกบัว ๑๙๙) เห็นเลื้อยขบควายช่วยไล่เสือ ๒๐๐) เขียบเงา ๒๐๑) เขียบรอยโจร ๒๐๒) เขียบเรือสองแคว ๒๐๓) แหย่เสือ แหย่เสือหลับ ๒๐๔) อคเปรี้ยวไว้กินหวาน ๒๐๕) อันคงคาขึ้นคงกลับลงคลอง ๒๐๖) เอาทองไปรูดกระเบื้อง ๒๐๗) เอามะพร้าวห้าวไปขายสวน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาทั้ง ๓ ประเด็นมีข้อที่น่าสังเกต ดังนี้

๑. ภูมิปัญญาการใช้กลบทที่ปรากฏในบทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต มีข้อที่น่าสังเกตดังนี้

๑.๑ ในบทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต มีการใช้กลบทถึง ๑๖ ชนิดมีทั้งกลบทแบบเดิมซึ่งมีผู้กำหนดแบบและตั้งชื่อไว้แล้ว ๑๐ ชนิด และกลบทแบบใหม่ที่หนังฉิ้น อรมุต กำหนดแบบและตั้งชื่อขึ้นเอง ๖ ชนิด ซึ่งบ่งบอกว่าผู้ใช้คือหนังฉิ้น อรมุต มีความรู้ความสามารถทางกลบท การกำหนดแบบและตั้งชื่อกลบทขึ้นเองถึง ๖ ชนิดโดยปรับปรุงมาจากกลบทแบบเดิม บ่งบอกว่าหนังฉิ้น อรมุต มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่โดยอาศัยสิ่งเดิมเป็นฐาน ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่มั่นคง ยั่งยืนและเหมาะสม

๑.๒ นอกจากจะมีปริมาณมากแล้ว กลบทที่ปรากฏในบทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต ทั้งหมดจะปรากฏแทรกเป็นตอน ๆ อยู่ในบทหนังตะลุงบางตอนบางเรื่องตามที่ผู้แต่งเห็นว่าเหมาะสมทั้ง ๆ ที่ตอนนั้น ๆ อาจจะแต่งเป็นกลอนสุภาพธรรมดา ก็ได้แต่ไม่เพราะเหมาะสมและพิสดารเท่า ซึ่งแสดงว่าผู้แต่งจงใจแต่งเป็นกลบทก็เพื่อ

ให้บทหนังตะลุงที่ตนแตงนั้น มีความไพเราะเหมาะสมและพิสดารยิ่งขึ้นมากกว่าจะมุ่งแสดงฝีมือทางการแต่งกลบทโดยเฉพาะ

๑.๓ ในบรรดากลบทที่ปรากฏในบทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต ซึ่งมีอยู่ ๑๖ ชนิดนั้น กลบทสุรางค์ระบำแปลง ซึ่งหนังฉิ้น อรมุต คัดแปลงมาจากกลบทสุรางค์ระบำเป็นกลบทที่ดีที่สุดของหนังฉิ้น กล่าวคือ เป็นกลบทแบบใหม่ แต่งง่ายขึ้นใช้ได้เกือบทุกบททุกตอน มีการเล่นสัมผัสอักษรสัมผัสสระที่ก่อให้เกิดความไพเราะวิจิตรพิสดารโดยการบังคับให้คำที่ ๒ ของวรรคแรก (วรรคหน้า) สัมผัสอักษรกับคำที่ ๔ คำที่ ๓ สัมผัสอักษรกับคำที่ ๕ และให้คำที่ ๓ สัมผัสสระกับคำที่ ๔ เช่น ขายชาติขาดเชื้อ ปล่อยนานปรามนั้น กิดขวางก้างแฝง กดข้อคอขาด ลบคายลายแค้น ฯลฯ นอกจากนี้ยังเป็นกลบทที่ปรากฏในบทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต มากที่สุด

๑.๔ การใช้กลบทที่หลากหลาย ที่ปรากฏในบทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต บ่งบอกว่าบทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต ได้พัฒนากลวิธีการแต่งโดยเฉพาะทางด้านฉันทลักษณ์ถึงระดับสูงสุด คือ แต่งเป็นกลบทซึ่งทำให้บทประพันธ์ที่แต่งวิจิตรพิสดารเพิ่มขึ้นและขณะเดียวกันผู้ประพันธ์ก็ต้องใช้ภูมิปัญญาเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของสุริวงส์ พงศ์ไพบูลย์ (๒๕๔๗ : ๑๕๗) ที่ว่า

“นับเป็นขนบนิยามอย่างหนึ่งของผู้รจนากวีนิพนธ์ไทย ทั้งระดับราชสำนักและระดับท้องถิ่นที่ถือว่าการเล่นคำ เล่นกลบท และ/หรือเล่นกลอักษรเป็นกีฬาของบรรดาผู้รักกวีนิพนธ์ที่ต้องแสดงให้เห็นปรากฏหรือประกวดประชันกัน โดยปริยายอันสำแดงถึงระดับความสามารถของแต่ละคนในด้านต่าง ๆ เช่น รู้ศัพท์แต่ละหมวดแต่ละหมู่อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง รู้กติกาการเล่นคำเล่นเสียงสัมผัส อันเป็นจารีตนิยมของกวีแต่โบราณ มีความสามารถเฉพาะตนในการประดิษฐการบทร้อยกรองให้ได้ทั้งอัตราและรสตามข้อบังคับของฉันทลักษณ์ รวมถึงความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นรูปแบบใหม่ของกลบทและกลอักษร อันเปรียบเสมือนการสร้างนวัตกรรมใหม่ในวงการกาพย์กานท์ ทั้งนี้เพื่อสร้างพลังของกาพย์กานท์ด้านประเทืองอารมณ์ยิ่งขึ้น”

๒. ภูมิปัญญาการใช้คำภาษาไทยถิ่นใต้ที่ปรากฏในบทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต มีข้อที่น่าสนใจเกดดังนี้

๒.๑ คำภาษาไทยถิ่นใต้ที่ปรากฏในบทหนังตะลุง ซึ่งรวมทั้งบทหนัง ตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต เป็นคำที่น่าสนใจเนื่องจาก ๑) เป็นคำที่ผ่านการเลือกสรรแล้ว เพราะผู้แต่งต้องใช้ภูมิปัญญา คัดเลือกคำที่สามารถจะสื่อความหมายได้ดีเหมาะสมกับ ฐานะของตัวละคร กาละ เทศะ สถานการณ์นั้น ๆ เหมาะสมกับฉิ้นลักษณ์ เป็นต้น คำภาษาไทยถิ่นใต้ที่ปรากฏในบทหนังตะลุง จึงเป็นคำที่เหมาะสมและอยู่ในที่ที่เหมาะสม ๒) หลายคำอาจจะเป็นคำเฉพาะภาษาไทยถิ่นใต้ เป็นเอกลักษณ์ของภาษาไทยถิ่นใต้ ๓) เป็นคำที่ชาวบ้านภาคใต้ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันเข้าใจความหมายได้ดีซึ่ง มีความรู้สึก คุ่นชิน รู้เรื่อง รู้รสมากกว่าคำภาษาอื่น ๆ ทั้งหมด

๒.๒ ในบทหนังตะลุงของหนังฉิ้น อรมุต มีการใช้คำภาษาไทยถิ่นใต้ที่ เหมาะสมกับบริบทไม่น้อยกว่า ๓๘๒ คำ ซึ่งนอกจากจะบ่งบอกว่าผู้แต่งมีความสามารถ สูงทางการใช้คำภาษาไทยถิ่นใต้แล้ว ยังบ่งบอกถึงวัฒนธรรมการใช้คำนั้น ๆ ของสังคม ไทยภาคใต้นอกจากนี้ยังเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมการใช้คำนั้น ๆ ของสังคมไทยภาค ใต้ได้เป็นอย่างดีคือ การนำคำนั้น ๆ มาใช้แต่งบทหนังตะลุงอันเป็นการใช้คำนั้น จริง ๆ อย่างเป็นธรรมชาติและเหมาะสม เมื่อนำบทหนังตะลุงไปแสดงที่ใด คำที่อยู่ใน บทหนังตะลุงดังกล่าวก็ไปปรากฏที่นั่น การนำคำภาษาไทยถิ่นใต้มาใช้แต่งบทหนัง ตะลุงและนำบทหนังตะลุงไปแสดง จึงเป็นการอนุรักษ์คำภาษาไทยถิ่นใต้รวมทั้ง วัฒนธรรมการใช้คำเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับทัศนะของจำเริญ แสงดวงแข (๒๕๒๔ : ๕๕) ที่ว่า

“การบรรจุภาษาถิ่นใต้ลงไปเพลงลูกทุ่ง (ในกรณีอื่น ๆ เช่นในบทหนัง ตะลุงก็เช่นเดียวกัน : ผู้วิจัย) นับได้ว่าเป็นการอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่นที่ได้ผลมาก ถึงแม้ว่า ผู้แต่งอาจไม่มีความประสงค์เช่นนั้นอยู่ แต่ศัพท์ท้องถิ่นที่ปรากฏอยู่ในเพลงทำให้ชาว ใต้รู้สึกเป็นกันเอง และรับคำเหล่านั้นมาใช้จนติดปาก ทั้งที่บางคำเป็นคำเก่าจนเกือบไม่ มีผู้ใช้แล้ว”

๒.๓ ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่าคำภาษาไทยถิ่นใต้ ที่ปรากฏในบทหนึ่ง
 ตะลุงของหนังฉิ่น อรมุต ปรากฏอยู่ในบริบทที่เหมาะสมยังสามารถสื่อความหมาย
 ได้ลึกซึ้งยากที่จะหาคำอื่นมาแทนได้เช่น (คำที่พิมพ์ตัวหนาเป็นคำภาษาไทยถิ่นใต้)

๑) ที่ปรากฏในบทธรรมดา

“พระอาจารย์ท่านไม่ค่อยจะวางใจ จะเข้าใกล้ขนทองกลัวไ้บองหลา
 นอนถกคอด้อฉิ่นไม่เจรจา สากลัวว่าไ้ฮู่จะเห็นกูเป็นแลน”
 (ทายาทพระบาง)

“กับพวกสตูกจะให้เขารับรอง หรือจะครองก็ไม่ห้ามตามน้ำใจ
 สาวเมืองกูอยู่ไม่สวยแต่ไม่ต้องกลัว เรื่องบ้ำฟัวแล้วองมิ่งไม่ต้องสงสัย”
 (เลื้อครักล้างมลทิน)

๒) ที่ปรากฏในบทตลก

“ประคองอุ้มนุ่มนึ่งยืมละไม ทรงดีใจกล่าวกลอนกล่อมกุมาร
 ว่าซาเอ้อย่ำร้องเลยลูกแก้ว มุสังแห้วอยู่ได้ต้นขามหวาน
 แม่ชีในวัดเดินปลัดคนอกชาน เบื้องขาดบาดานพ้อท่านแลยาม
 ลูกสาวโคไ้เดินโก้เรียกแม่ มาแต่บ่อเคยแลเคยหยมหยาม
 แลหน้ากำไมดีแลหีกำไมงาม เที่ยวตามหาแม่มาแต่เอ้อเหอตัว”
 (เพื่อนแก้วเมียขวัญ)

“เรื่องปัจจัยไทยทานไม่ต้องห่วง เพราะพ้อหลวงไม่ต้องหวายเพราะแกไม่จ่ายไหร
 เราคิดว่าหลวงพ้อก็พอใจ พ้อหลวงไไหนนินทาบ่อยราจน
 ชันเจ้านายให้สวยน้ำเคยต้ม แกงส้อมย่าหนักคัคหมี่หุน

ไม่ต้องทำให้มากเรื่องเพราะมันเปลืองทุน   มันขาดดุลย์การค้าเรื่องนี้น่าพะวง
 ไม่ต้องเกี่ยวกับสนุกชุกประหยัด   แกงยำหนักกับลูกหนูนับว่าบุญสูงส่ง
 สั่งเสร็จสรรพกลับหลังเข้าปรางค์ทรง   ม้วนเปลือกกงกับยาเส้นนั่งสูบล่นไปพลาฟลาฟ”
 (สายเลือดชาติคดียา)

ผู้วิจัยเห็นว่าจึงเห็นว่าการใช้คำภาษาไทยถิ่นใต้ ที่ปรากฏในบทหนึ่งตะลุงของ
 หนึ่งฉิ้น อรมุต เป็นภูมิปัญญาที่ดีและมีคุณค่าอย่างยิ่งของสังคมภาคใต้และสังคมไทย

๓. ภูมิปัญญาการใช้สำนวนไทยที่ปรากฏในบทหนึ่งตะลุงของหนึ่งฉิ้น อรมุต
 มีข้อที่น่าสนใจดังนี้

๓.๑ สำนวนไทยที่ปรากฏในบทหนึ่งตะลุงของหนึ่งฉิ้น อรมุต เป็น
 สำนวนไทยที่น่าสนใจกล่าวคือ ๑) มีปริมาณเป็นจำนวนมากไม่น้อยกว่า ๒๐๗ สำนวน
 ๒) มีทั้งสำนวนไทยภาคกลางอันเป็นสำนวนไทยที่เป็นที่รู้จักแพร่หลายทั่วไปในสังคม
 ไทยและสำนวนไทยถิ่นใต้อันเป็นสำนวนไทยที่เป็นสำนวนเฉพาะถิ่น เป็นเอกลักษณ์
 เฉพาะของท้องถิ่นและมีทั้งสำนวนไทยเดิมและสำนวนไทยปัจจุบันผสมผสานกัน

๓.๒ ในบทหนึ่งตะลุงของหนึ่งฉิ้น อรมุตมีการใช้สำนวนไทยที่เหมาะสม
 กับบริบทซึ่งมีทั้งสำนวนไทยภาคกลาง สำนวนไทยถิ่นใต้ สำนวนไทยเดิม สำนวน
 ไทยปัจจุบัน ดังที่กล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า ๒๐๗ สำนวน ซึ่งนอกจากจะบ่งบอกว่าผู้แต่ง
 มีความสามารถทางการใช้สำนวนเป็นอย่างยิ่งแล้ว ยังบ่งบอกและบันทึกวัฒนธรรมการ
 ใช้สำนวนนั้น ๆ ของคนในสังคมโดยเฉพาะคนในสังคมภาคใต้ไว้ได้เป็นอย่างดี นอก
 จากนี้ยังเป็นการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมการใช้สำนวนไทยที่มีประสิทธิภาพ คือ
 นำมาใช้ในการแต่งบทหนึ่งตะลุง เมื่อบทหนึ่งตะลุงที่ใช้สำนวนเหล่านั้นแพร่หลายเป็น
 ที่รู้จักมากเพียงใด วัฒนธรรมการใช้สำนวนไทยดังกล่าวก็จะแพร่หลายเป็นที่รู้จักมาก
 ขึ้นเพียงนั้น

๓.๓ เนื่องจากสำนวนไทย ซึ่งรวมทั้งสำนวนไทยที่ปรากฏในบทหนึ่ง
 ตะลุงของหนังสือ อรมุต นอกจากจะเป็นคำพูดที่เป็นชั้นเชิง ไม่ตรงไปตรงมา มีความ
 ไพเราะงดงาม คมคาย มีความหมายกระชับ ลึกซึ้ง กินใจ แล้วสำนวนไทยยังสัมพันธ์
 กับชีวิต สังคม วัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมของคนไทยและสังคมไทยอย่างแนบ
 สนิท สำนวนไทยซึ่งรวมทั้งสำนวนไทยที่ปรากฏในบทหนึ่งตะลุงของหนังสือ อรมุต
 จึงเป็นวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของสังคมไทยในขณะเดียวกัน สำนวนเหล่านั้นยังบันทึก
 วัฒนธรรมด้านอื่น ๆ ของสังคมไทยไว้หลายด้านดังกล่าวแล้ว สำนวนไทยซึ่งรวมถึง
 สำนวนไทยที่ปรากฏในบทหนึ่งตะลุงของหนังสือ อรมุต จึงเป็นวัฒนธรรมที่มีคุณค่า
 ในตัวเองและมีคุณค่าทางวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ ของสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง การรู้จัก
 สำนวนไทยซึ่งรวมถึงสำนวนไทยที่ปรากฏในบทหนึ่งตะลุงของหนังสือ อรมุต จึงทำ
 ให้เรารู้จักทั้งสำนวนไทย วัฒนธรรมไทย และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสังคมไทยซึ่ง
 ทำให้เรารู้จักความเป็นไทยสอดคล้องกับทัศนะของคณีย์ เมธิตานนท์ (๒๕๔๑ : คำนำ)
 ที่ว่า

“เมื่อรู้ที่มาของสำนวนไทยชนิดต่าง ๆ แล้ว ผู้อ่านก็ย่อมจะรู้ความเป็นอยู่ของ
 คนไทยในอดีตได้ เมื่อรู้อดีตความเป็นมาก็จะช่วยให้เข้าใจปัจจุบัน ก็จะเป็นการช่วยให้
 รู้จักความเป็นชาติไทยโดยทางอ้อมนั่นเอง”

๓.๔ หากกล่าวเฉพาะการใช้สำนวนไทยถิ่นใต้ ในบทหนึ่งตะลุงของ
 หนังสือ อรมุต มีการใช้สำนวนไทยถิ่นใต้ ซึ่งได้บันทึกวัฒนธรรมการใช้สำนวนนั้น ๆ
 และวัฒนธรรมไทยด้านอื่น ๆ ของผู้คนและสังคมไทยภาคใต้ไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่น้อยกว่า ๓๒ สำนวน คือ ๑) กลัวคนตาย ใช้คนเบื้อเชื้อคนจร ๒) กาก็ยังเป็นกา ๓)
 กินข้าววัด นอนหลา ห่มผ้าผี ๔) แก่พร้าวเฒ่ามะละกอ ๕) ชายผ้าเอาหน้าขึ้น ๖) เขา
 เป็นไฟเราเป็นน้ำ ๗) ไข่เป็นไข่ห่านไม้ทานไข่แลน ๘) ควายทอลูกไม้ถูกปลายเขา ๙)
 จับนกก่อนโค่นต้นไม้ ๑๐) จับปลายังไม่ได้หัว ๑๑) ซ่อนมือได้ผ้า ๑๒) ทั้งกินทั้งขอ
 คดห่อหลบเร็น ๑๓) ทำเบื่องควั่วตัว ๑๔) น้ำแรกแตกเหมือง หัวเมืองพึ่งตั้ง ๑๕) ปลา
 สองน้ำ ๑๖) ปลุกไม้พินเรือ ๑๗) ปากปีจอ ๑๘) ฟินลาย ๑๙) ฟ้าร้องก็ตั้งฟัง ๒๐)

ไม่มีสักสิ่งตะลิ่งไม่พัง ๒๑) รู้หัววัน ๒๒) เราว่าควายเขาวัววัว ๒๓) เรือขาดพาย ๒๔) เรือผ่าจอก ๒๕) ลอยช้อนตามเป็ยก ๒๖) ดิ้นแลน ๒๗) ริงน้ำไม่เกรงขอน ๒๘) เศรษฐีเพิ่งผุดคุดเพิ่งแมदन ๒๙) ส่งหมาหอนพื้นซัง ๓๐) หมาห้าเครื่องบิน ๓๑) เห็นเสือบควายช่วยได้เสื่อ ๓๒) เขยียบรอยโจร คังนี้การใช้สำนวนไทยถิ่นใต้ที่ปรากฏในบทหนังสือของหนังสือ อรมุต จึงเป็นวัฒนธรรมการใช้สำนวนไทยถิ่นใต้และเป็นภูมิปัญญาการใช้สำนวนไทยถิ่นใต้ที่เด่นซึ่งสมควรจะอนุรักษ์และสืบสานเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาภูมิปัญญาการใช้กลบท การใช้คำภาษาไทยถิ่นใต้ การใช้สำนวนไทยที่ปรากฏในบทหนังสือของหนังสือ อรมุต ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๑. ควรจะมีการรวบรวมบทหนังสือของหนังสือ อรมุต ซึ่งเป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคใต้ที่โดดเด่น และมีคุณค่าอย่างยิ่งไว้เป็นระบบ และควรจะศึกษาวิจัยภูมิปัญญาที่ปรากฏในบทหนังสือของหนังสือ อรมุต แต่ละด้านอย่างพิสดาร

๒. ควรจะมีการรวบรวมบทหนังสือของปราชญ์ชาวบ้านภาคใต้คนอื่น ๆ เช่น ของหนังสือ กั้น ทองหล่อ หนังสือ อิม จิตต์ภักดี หนังสือ เลี่ยม กิ่งทอง หนังสือ ศรีพัฒน์ เกื้อสกุล หนังสือ นครินทร์ ขาทอง หนังสือ สุภาพ ชุมยวง หนังสือ ประวิง หนูเกื้อ หนังสือ ประทีน บัวทอง เป็นต้น ไว้เป็นระบบและควรจะศึกษาวิจัยภูมิปัญญาที่ปรากฏในบทหนังสือดังกล่าวแต่ละด้านอย่างสรุปเป็นภาพรวมหรืออย่างพิสดาร

๓. ควรจะมีการศึกษาภูมิปัญญาการใช้กลบท การใช้คำภาษาไทยถิ่นใต้ การใช้สำนวนไทยที่ปรากฏในบทหนังสืออย่างสรุปเป็นภาพรวมหรืออย่างพิสดาร เพื่อให้รู้จักเข้าใจภูมิปัญญาแต่ละด้านดังกล่าวอย่างแท้จริง สามารถจะอนุรักษ์หรือสืบสานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. เนื่องจากภูมิปัญญา การใช้กลบท การใช้คำภาษาไทยถิ่นใต้ การใช้สำนวนไทย ที่ปรากฏในบทหนังสือของหนังสือ อรมุต เป็นภูมิปัญญาที่โดดเด่น นอกจากนี้ยังเป็นที่ยอมรับของภูมิปัญญาของสังคมภาคใต้และสังคมไทยหลายด้าน ภูมิปัญญาที่

ปรากฏในบทหนึ่งตะลุงของหนังฉิ้น อรมต จึงเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ดีเด่นและมีคุณค่าเป็นอย่างยิ่งอย่างหนึ่งของสังคมภาคใต้และสังคมไทย ซึ่งสังคมภาคใต้และสังคมไทยควรจะได้รับรู้ รู้จักและเข้าใจ จึงสมควรจะแพร่งานวิจัยนี้แก่สังคมภาคใต้และสังคมไทย

